

HandläggareJanell Nyström
08-508 261 88**Till**Trafiknämnden
2023-12-14

Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023. Slutredovisning

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner slutredovisning av
Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande
anordningar 2020-2023.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefAnna Wenman
Enhetschef

Sammanfattning

Trafiknämnden är stadens väghållare av det kommunala vägnätet innefattande cirka 2 500 km körbana och 3 000 km cykel- och gångbana. För att säkerställa en god framkomlighet och tillgänglighet på vägar och gator behöver drift och underhåll hålla en jämn och hög nivå. Reinvesteringar, i form av att rusta upp eller byta ut anläggningar, gör att anläggningar får en förnyad livslängd med oförändrad funktion.

I Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023 har kontoret fokuserat på att förbättra tillgängligheten och framkomligheten för gång-, cykel- och kollektivtrafikanter

enligt stadens framkomlighetsstrategi samt att motverka ökade kostnader för drift och underhåll.

Till följd av ett stort behov av underhållsinsatser, i kombination med ett ökat utrymme i kontorets investeringsbudget för 2022, kunde kontoret omfördela medel till reinvesteringsprogrammet i ett tidigt skede på året. Det resultat med tillhörande kostnader som redovisas i denna slutredovisning avser därför genomförandeåren 2020-2022.

Reinvesteringsprogrammet omfattade en budget om 480 mnkr. Kostnaderna för genomförandet av samtliga projekt uppgår till 482,9 mnkr vilket är 2,9 mnkr mer än budgeterat och innebär en budgetavvikelse på under 1%.

Kontoret föreslår att trafiknämnden godkänner slutredovisning av Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023.

Introduktion till reinvesteringsprogrammet

Bakgrund

Trafiknämnden är stadens väghållare av det kommunala vägnätet innefattande cirka 2 500 km körbana och 3 000 km cykel- och gångbana. För att säkerställa en god framkomlighet och fysisk tillgänglighet på vägar och gator behöver drift och underhåll hålla en jämn och hög nivå. Som reinvesteringar betraktas upprustning/utbyte av anläggningar som får oförändrad funktion, men förnyad livslängd. Detta kan till exempel vara utbyte av asfalt, betongplattor, kantsten, trappor, skräpkorgar och räcken. Den långsiktiga målsättningen med reinvesteringar är att motverka det successivt ökande akuta underhållsbehovet.

I april 2010 antog dåvarande trafik- och renhållningsnämnden ett förslag till drift- och underhållsstrategi för trafikkontorets väghållning (Dnr T2010-400-01066). Ett av huvudbudskapen i drift- och underhållsstrategin är att skydda stadens befintliga anläggningar och dess funktion genom att satsa på reinvesteringar och öka deras andel av investeringsbudgeten. Med utgångspunkt i strategin upprättades det efter 2010 flertalet reinvesteringsprogram för att upprätthålla nämndens ansvar som väghållare.

Den 17 februari 2020 beslutade Kommunfullmäktige om Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023 till en beräknad investeringsutgift om 480 mnkr, efter beslut i trafiknämnden den 12 december 2019 (Dnr T2019-02921).

Till följd av ett stort behov av underhållsinsatser, i kombination med ett ökat utrymme i kontorets investeringsbudget, forcerades Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023 under 2022. Den 15 december 2022 togs inriktningsbeslut (T2022-02232-1) i trafiknämnden för nytt Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2023-2027 till en beräknad investeringsutgift om 750 mnkr.

Mål och syfte

Stockholm är en stad i tillväxt, som i många år haft en kraftig befolkningsökning och ökad förtätning i bebyggelse och övrig infrastruktur. Ökad befolkning, fler trafikrörelser och tätare bebyggelse innebär direkta och omfattande påfrestningar, och därmed kostnadsökningar, på stadens anläggningar. De omfattande investeringar som genomförts i stadsmiljön förutsätter en reinvesteringsstrategi som svarar upp mot tillväxten.

Stadens framkomlighetsstrategi tydliggör vikten av att styra om resande från bil till gång-, cykel- och kollektivtrafik och cykelplanen innebär en kraftfull utbyggnad av cykelbanenätet, samt stärkt drift- och underhåll av befintligt nät. Upprustning av stadens gatuytor och utbyte av anläggningar är nödvändigt för att säkerställa befintliga anläggningars funktion. Upprustningarna innebär en kvalitetshöjning och motverkar samtidigt ökade driftkostnader.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Genomförda åtgärder

Reinvesteringsprogrammets innehåll

Under 2019 inventerade kontoret behovet av reinvesteringar runt om i staden. Behovet var och är fortfarande stort och allt kan inte åtgärdas på en gång, varför kontoret tog fram prioriteringsgrunder som presenteras nedan. Utifrån dessa har kontoret prioriterat bland de möjliga åtgärderna för att få ut mesta möjliga nytta för investerade medel. Detta utmynnade i en sammanställning (som bilades genomförandebeslutet) där behovet av åtgärder per geografiskt område beskrevs, och vilka åtgärder och gator som prioriterades.

Prioritering i rangordning	Beskrivning
1. Trafiksäkerhet	Kantsten, lutningar på gångbanor, potthål, sprickbildningar, kantstenssänkningar (tillgänglighet), spårbildningar
2. Förbättrad kvalitet/Minskade driftskostnader	Potthål, spårbildningar, sprickbildningar, buller- och vibrationsområden, busshållplatser, gamla schakter
3. Framkomlighet kollektivtrafiken	Spårbildningar, sprickbildningar, potthål, spår i gata (spårvagn/tvårbana)
4. Framkomlighet gångtrafik	Spårbildningar, tillgänglighet, lutningar på gångbanor, trasig beläggning, trädrötter, gångstråk, skola
5. Framkomlighet cykel i blandtrafik	Spårbildningar, sprickbildningar, potthål,

Tabell 1, prioriteringsgrunder för reinvesteringar

Det finns dock även andra faktorer som kan påverka genomförandet och prioriteringen av åtgärder. Det kan vara allt ifrån att åtgärder tvingas utgå till följd av att andra arbeten utförs på platsen, till oförutsedda åtgärder. Med oförutsedda åtgärder menas sådana åtgärder som kontoret inte hade kännedom om vid tidpunkten för programmets planering.

Därutöver har separata ärenden beslutats och redovisats i nämnd för att stärka upp inom områden för cykel, gång och kollektivtrafik. Detta innebär att prioriteringsgrunderna 3-5 enligt ovan blir mindre framträdande i denna redovisning.

Till följd av ett stort behov av underhållsinsatser, i kombination med ett ökat utrymme i kontorets investeringsbudget för 2022, kunde kontoret omfördela medel till reinvesteringsprogrammet i ett tidigt skede på året. Under år 2020-2022 har 279 reinvesteringsåtgärder genomförts runt om i staden, det är 93 åtgärder fler än vad som angavs i genomförandebeslutet. Anledningen till detta är alla de oförutsedda åtgärder som uppstått under åren, totalt rör det sig om 158 stycken. Se bilaga för sammanställningen av samtliga gator som utförts under perioden.

I programmets budget fanns det en medelreserv på ca 75 mnkr som var ofördelade, avsedda för detta ändamål och för att kunna bibehålla en hög flexibilitet. Denna medelreserv kunde senare utökas till det dubbla, framförallt under 2022, då extra budgetmedel kunde tillföras programmet.

Antalet utförda planerade åtgärder avviker negativt med 65 stycken. Detta är en följd av att inventeringen som gjordes låg till grund för de åtgärder som utfördes år 2019. Dessa åtgärder har redan redovisats separat (Dnr T2018-03398). Vissa åtgärder har även fått strykas till följd av ledningsägares arbeten för att undvika krockar.

En sammanställning av utförda åtgärder redovisas i bilaga 1 och jämförs med de åtgärder som planerades i genomförandebeslutet.

Måluppfyllelse och konsekvenser

Reinvesteringsprogrammet för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023 har fokuserat på att förbättra trafiksäkerheten, kvaliteten på kontorets driftinsatser som snöröjning samt att motverka ökade kostnader för akut underhåll.

I stadens "Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023" framgår det även att personer med funktionsnedsättning ska kunna förflytta sig och kunna använda stadens olika miljöer på jämlika villkor samt att hinder i den befintliga byggda miljön ska åtgärdas. Reinvesteringar är här viktiga för att säkerställa och uppfylla tillgängligheten i den fysiska stadsmiljön.

Utöver detta förväntas åtgärderna bidra till ökad trygghet genom att en uppfräschning skapar en ökad trivsel och vilja att vistas på platserna, samt en ökad säkerhet genom att hålligheter och andra slitningar i beläggningen som kan orsaka fallolyckor åtgärdas.

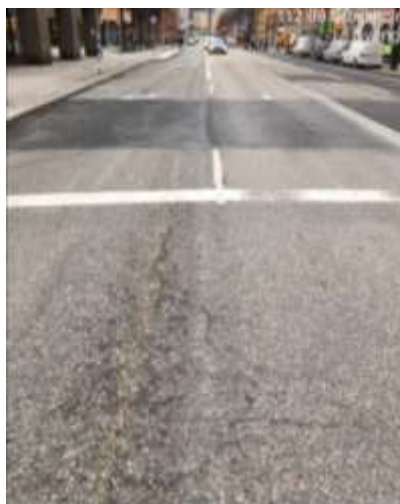


Bild 1



Bild 2

Bild 1. Bilden visar ett representativt exempel på utfört arbete som kontoret har genomfört inom programmet. Här syns Fleminggatans beläggning före kontorets reinvesteringsarbeten på platsen. Gatan uppvisar både sprickor och krackelerad asfalt.

Bild 2. Här syns beläggningen på Fleminggatan efter kontorets reinvesteringsarbeten på platsen. Beläggningen i form av ny asfalt har skapat en slätare och jämnare yta utan sprickor för bättre hållbarhet.



Bild 3. Bilden visar beläggningen på Valhallavägen. Valhallavägen utgörs av en lång gata med två körsträckor i vardera riktningen som skiljs åt av en mittenremsa. Till höger i bild har körfältet asfalterats om och beläggningen är jämn. Körfältet till vänster i bild har inte asfalterats om, där uppvisar gatan håll, sprickor och ojämnheter.

Tidplan och genomförande

Tidplan

Reinvesteringsprogrammet planerades vara avslutat år 2023, oberoende av om de planerade medlen var förbrukade eller inte under angiven period.

Till följd av ett stort behov av underhållsinsatser, i kombination med utökat utrymme i kontorets investeringsbudget p.g.a. andra investeringsprojekts prognosjusteringar, forcerades reinvesteringsprogrammet under 2022. Det resultat med tillhörande kostnader som redovisas i denna slutredovisning avser därför genomförandeåren 2020-2022.

Ekonomi och finansiering

Investering

Investeringsutgiften för projekt Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023 blev 482,9 mnkr, vilket är en avvikelse med 2,9 mnkr från genomförandebeslutet om 480 mnkr, se tabell nedan för utfallet per år. Detta innebär en budgetavvikelse på under 1%. Samtliga av de genomförda projekten inom området för gatuytor innehöll utgifter för entreprenad, beläggning, intern tid, byggledning och vägmarkering. Medan

övriga innehöll utgifter för materialinköp, entreprenad och intern tid.

	Utfall 2020 (mnkr)	Utfall 2021 (mnkr)	Utfall 2022 (mnkr)
Reinvesterings- program gatuytor	113	146,5	212,3
Gatumöbler	1,1	2,8	2
Räcken och portaler	2,8	1,1	1,3
Totalt	116,9	150,4	215,6

Risk/Osäkerhet

Det finns alltid en osäkerhet vid planeringen av ett långsiktigt reinvesteringsprogram. Den mest överhängande osäkerheten är om det inryms tillräckligt med medel, och om dessa medel kan möta ett framtida reinvesteringsbehov. På grund av ökat utrymme i kontorets investeringsbudget, i kombination med ett stort behov av underhållsinsatser, behövde Reinvesteringsprogrammet för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023 forceras/avbrytas under 2022.

Den 15 december 2022 togs inriktningsbeslut i trafiknämnden för Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2023-2027. I planeringen av det nya reinvesteringsprogrammet arbetar kontoret aktivt med att hantera dessa ekonomiska osäkerheter/risker genom att hålla nere programmets utgifter samt genom att genomföra väl avvägda prioriteringar inom den investeringsram som finns att tillgå.

När det handlar om mark- och beläggningsarbeten behöver kontoret förhålla sig till väder och årstider. Beläggningsarbete kan inte genomföras med god kvalitet under årets alla tolv månader, utan begränsas till perioden april-oktober (med vissa undantag). Vidare finns det alltid en risk för att planerade projekt blir försenade. Med viss överplanering och en god gemensam planering tillsammans med avtalade entreprenörer lyckades majoriteten av de planerade reinvesteringsåtgärderna utföras inom tidsramen 2020-2022.

Lärdomar

När de åtgärder som från början ingick i programmet togs fram, gjorde kontoret ett urval utifrån det underhållsbehov som kontoret kände till då. Med tiden har det även uppstått nya underhållsbehov på högre prioriterade gator, vilket medfört att en del av de åtgärder som ingick från början har behövt prioriteras ned vid uppdatering av underhållsplanen. Mot bakgrund av detta har det varit svårt att

enbart arbeta utifrån de åtgärdsförslag som togs fram i genomförandebeslutet.

Utifrån denna lärdom arbetar kontoret med att utveckla arbetssättet kring underhållsplanering och med att vidareutveckla system och datainhämtning. Framförallt syftar denna utveckling till att kostnadseffektivt kunna inventera gatornas skick löpande. Detta för att kunna jämföra tillståndet över hela staden och för att kunna prioritera åtgärder där behovet är som störst. Detta är ett pågående utvecklingsprojekt som genomförs tillsammans med en extern leverantör och som med hjälp av AI-teknik ska kunna generera stöd för kontorets underhållsplanering. Projektet förväntas vara klart vintern 2023/2024. Kontoret kommer därför att behöva förändra och utveckla planeringen och prioriteringsgrunderna inför kommande års reinvesteringsprogram.

Slut

Bilagor

1. Sammanställning av utförda åtgärder